

ΛΕΪΦ ΠΕΡΣΟΝ

ΑΛΛΗ ΕΠΟΧΗ, ΑΛΛΗ ΖΩΗ

CRIME

ΤΙΤΛΟΣ ΠΡΩΤΟΤΥΠΟΥ: EN ANNAN TID, ETT ANNAT LIV
Από τις Εκδόσεις Bonnier Pocket, Στοκχόλμη 2008
ΤΙΤΛΟΣ ΒΙΒΛΙΟΥ: **Άλλη εποχή, άλλη ζωή**
ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ: Leif G. W. Persson
ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ: Γρηγόρης Ν. Κονδύλης
ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ – ΔΙΟΡΘΩΣΗ ΚΕΙΜΕΝΟΥ: Εύα Καλεούρα
ΣΥΝΘΕΣΗ ΕΞΩΦΥΛΛΟΥ: Γιώργος Παζάλος
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΟΠΟΙΗΣΗ: Ελένη Σταυροπούλου
ΕΚΤΥΠΩΣΗ: Σταμάτιος Κοτσάτος & ΣΙΑ Ο.Ε.
ΒΙΒΛΙΟΔΕΣΙΑ: Κωνσταντίνα Παναγιώτου & ΣΙΑ Ο.Ε.

© Leif G. W. Persson, 2003

Published by agreement with Salomonsson Agency.

© Φωτογραφίας εξωφύλλου: I.Wellmann/Millennium/Apeiron Photos

© ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ Α.Ε., Αθήνα 2012

Πρώτη έκδοση: Νοέμβριος 2012, 2.000 αντίτυπα

ISBN 978-960-496-737-7

*Τυπώθηκε σε χαρτί ελεύθερο χημικών ουσιών, προερχόμενο αποκλειστικά
και μόνο από δάση που καλλιεργούνται για την παραγωγή χαρτίου.*

Το παρόν έργο πνευματικής ιδιοκτησίας προστατεύεται κατά τις διατάξεις του Ελληνικού Νόμου (Ν. 2121/1993 όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει σήμερα) και τις διεθνείς συμβάσεις περί πνευματικής ιδιοκτησίας. Απαγορεύεται απολύτως η άνευ γραπτής αδείας του εκδότη κατά οποιοδήποτε τρόπο ή μέσο αντιγραφή, φωτοανατύπωση και εν γένει αναπαραγωγή, διανομή, εκμίσθωση ή δανεισμός, μετάφραση, διασκευή, αναμετάδοση, παρουσίαση στο κοινό σε οποιαδήποτε μορφή (ηλεκτρονική, μηχανική ή άλλη) και η εν γένει εκμετάλλευσή του συνόλου ή μέρους του έργου.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ Α.Ε.

Έδρα: Τατοίου 121

144 52 Μεταμόρφωση

Βιβλιοπωλείο: Μαυρομχάλη 1

106 79 Αθήνα

Τηλ.: 2102804800

Telefax: 2102819550

www.psichogios.gr

e-mail: info@psichogios.gr

PSICHOGIOS PUBLICATIONS S.A.

Head office: 121, Tatoiou Str.

144 52 Metamorfossi, Greece

Bookstore: 1, Mavromichali Str.

106 79 Athens, Greece

Tel.: 2102804800

Telefax: 2102819550

www.psichogios.gr

e-mail: info@psichogios.gr

ΛΕΪΦ ΠΕΡΣΟΝ

ΑΛΛΗ ΕΠΟΧΗ, ΑΛΛΗ ΖΩΗ

Μετάφραση από τα σουηδικά: Γρηγόρης Ν. Κονδύλης

CRIME

Στον Μιχαήλ και στον Αρκούδο

Τι νόημα έχει να προειδοποιείς κάποιον
που δεν μπορεί να υπερασπιστεί τον εαυτό του;
Ο Καθηγητής

Μέρος 1ο
Μια άλλη εποχή

I

Tην Πέμπτη 23 Απριλίου 1975 ο θάνατος κατέφθασε σε ώρες γραφείου και παραδόξως με τη μορφή γυναίκας και άντρα μαζί. Μολονότι οι άντρες, ακόμη κι αυτή τη φορά, είχαν τη συντριπτική πλειοψηφία. Ο θάνατος ήταν όμορφος και καλοντυμένος και αρχικά συμπεριφέρθηκε με ευγένεια και αβρότητα. Δεν ήταν μάλιστα τυχαίο ότι ως και ο πρέσβης βρισκόταν στο χώρο εργασίας του, κάτι που δεν αποτελούσε συνήθεια γενικώς. Αντιθέτως, ήταν αποτέλεσμα λεπτομερούς σχεδιασμού και άκρως ουσιαστικό κομμάτι της εν λόγω ενέργειας.

Η πρεσβεία της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας στη Σουηδία βρίσκεται στην περιοχή Γιουργκόρντεν, στην κεντρική Στοκχόλμη, και εκεί βρισκόταν από τις αρχές της δεκαετίας του '60. Το βορειοανατολικό τμήμα της εν λόγω περιοχής, το οποίο αποκαλείται Πόλη των Διπλωματών, γειτονεύει με το κτίριο της Ραδιοφωνίας και της Τηλεόρασης και με τη νορβηγική πρεσβεία και ανήκει σε μία από τις αριστοκρατικότερες γειτονιές της πρωτεύουσας. Το καθαυτό κτίριο της πρεσβείας, μολαταύτα, δεν είναι και κάνα σπουδαίο οικοδόμημα. Ένα συνηθισμένο και αδιάφορο κτίριο είναι, από μπετόν, σε φονξιοναλιστικό στιλ της δεκαετίας του '60, με τρεις ορόφους και με εμβადόν γραφείων δυο χιλιάδες τετραγωνικά μέτρα, με είσοδο από τη βόρεια πλευρά του ισογείου και πολύ μακριά από την απολύτως επιβλητικότερη υπηρεσία στην οποία ανήκε: το Υπουργείο Εξωτερικών της Γερμανίας.

Ούτε για τον καιρό θα μπορούσε να καμαρώνει κανείς την ημέρα που ο θάνατος έκανε την επίσκεψή του. Χαρακτηριστική σουηδική άνοιξη ήταν, με μέτριους ανέμους, με νευρικά και αέναα κινούμενα σύννεφα κάτω από έναν αχνογάλανο ουρανό, και ελάχιστες παρείχε υποσχέσεις για καλύτερο και θερμότερο καιρό. Αλλά για το θάνατο αυτές ήταν ιδανικές συνθήκες, και

το καλύτερο απ' όλα ήταν η σχεδόν ανύπαρκτη ασφάλεια στην πρεσβεία. Ένα κτίριο που εύκολα το καταλάμβανες και το υπερασπιζόσουν, αλλά δύσκολα το ανακτούσες με έφοδο· και ένας καιρός τον οποίο ο πεισματικός αντίπαλος δε θα μπορούσε να τον χρησιμοποιήσει ως επιχείρημα όταν θα ερχόταν η στιγμή της φυγής. Και το καλύτερο όλων: ένας και μοναδικός και αρκετά κουρασμένος φύλακας σε μια ρεσεψιόν όπου τις γυάλινες πόρτες ασφαλείας μπορούσες, στη χειρότερη περίπτωση, να απλώσεις το χέρι σου και να τις ανοίξεις.

Κάποια στιγμή, μεταξύ 11:15 και 11:30 το πρωί, άρχισαν να συμβαίνουν διάφορα. Το γεγονός ότι δεν μπορούσε να ορίσει κανείς μια ακριβέστερη χρονική στιγμή οφειλόταν και στην ανύπαρκτη ασφάλεια. Τέλος πάντων. Η ουσία: μέσα σε ελάχιστα λεπτά κατέφθασαν έξι επισκέπτες σε τρεις ομάδες των δύο ατόμων, άτομα νεαρά, από είκοσι έως τριάντα ετών, όλα με γερμανική υπηκοότητα φυσικά, και όλα ήθελαν κάποια βοήθεια για διαφορετικά πράγματα.

Στην πατρίδα τους ήταν πασίγνωστοι. Οι φωτογραφίες τους και τα χαρακτηριστικά τους υπήρχαν σε χιλιάδες αφίσες καταξιτούμενων σε όλη τη Γερμανία. Σε αεροδρόμια, σε σταθμούς τρένων και λεωφορείων, σε τράπεζες, σε ταχυδρομεία και γενικώς σε κάθε δημόσιο κτίριο και χώρο όπου υπήρχε ελεύθερος τοίχος για επικόλληση των εν λόγω αφισών. Οι ίδιες αφίσες υπήρχαν και στην πρεσβεία στη Στοκχόλμη και επίσης σε ένα ντοσιέ που φυλασσόταν σε ένα συρτάρι στη ρεσεψιόν –άγνωστο για ποιο λόγο–, αλλά όταν τα άτομα αυτά εμφανίστηκαν κανείς δεν τα αναγνώρισε και τα ονόματα με τα οποία συστήθηκαν μερικά από αυτά ήταν διαφορετικά από τα πραγματικά τους.

Πρώτα εμφανίστηκαν δύο νεαροί άντρες που ήθελαν κάποιες πληροφορίες για ένα θέμα κληρονομιάς που αφορούσε τόσο τη σουηδική όσο και τη γερμανική νομοθεσία· το ότι δεν επρόκειτο για απλό θέμα μπορούσε να το καταλάβει κανείς από έναν παραφουσκωμένο χαρτοφύλακα τον οποίο κουβαλούσε ο ένας από τους δύο. Ο φύλακας στη ρεσεψιόν τούς πληροφόρησε πού

θα μπορούσαν να βρουν τον αρμόδιο υπάλληλο με τον οποίο θα μιλούσαν και τους άφησε να μπουν στην πρεσβεία.

Αμέσως μετά εμφανίστηκε ένα νεαρό ζευγάρι που ήθελε να ανανεώσει τα διαβατήριά του. Μια τυπική υπόθεση ρουτίνας, από τις συνηθέστερες με τις οποίες ασχολούνταν η πρεσβεία, και η νεαρή γυναίκα χαμογέλασε ευγενικά στο φύλακα όταν εκείνος άνοιξε την πόρτα για να περάσουν η ίδια και ο σύντροφός της.

Αλλά κατόπιν τα πράγματα έγιναν περιπλοκότερα, με την εμφάνιση δύο νεαρών αντρών που ήθελαν να βγάλουν άδεια εργασίας στη Σουηδία. Ο φύλακας τους εξήγησε ότι αυτό δεν ήταν δουλειά της πρεσβείας, ήταν δουλειά των σουηδικών αρχών. Εκείνοι όμως δεν ήθελαν να ακούσουν τίποτα. Ένας από αυτούς εκνευρίστηκε μάλιστα όταν ο φύλακας δε θέλησε να τους αφήσει να μπουν, αλλά εκεί που στέκονταν και αντάλλασαν κουβέντες πέρασε ένας από τους υπαλλήλους της πρεσβείας που πήγαινε στην πόλη να φάει μεσημεριανό. Όταν εκείνος περνώντας απέσπασε την προσοχή του φύλακα, οι δύο νεαροί άρπαξαν την ευκαιρία να μπουν στο χώρο της πρεσβείας και εξαφανίστηκαν αμέσως στις σκάλες που οδηγούσαν στους πάνω ορόφους. Δίχως να δώσουν καμία σημασία στο φύλακα που τους φώναζε να γυρίσουν πίσω.

Ύστερα έγιναν όλα πολύ γρήγορα. Οι έξι αυτοί συγκεντρώθηκαν στο κεφαλόσκαλο έξω από το προξενικό τμήμα στον πρώτο όροφο, φόρεσαν κουκούλες ληστών και έβγαλαν πιστόλια, αυτόματα και χειροβομβίδες. Έπειτα καθάρισαν τους χώρους από περιττούς επισκέπτες και προσωπικό, έριξαν μερικούς πυροβολισμούς στο ταβάνι και οι σοβάδες που έπεσαν ήταν αρκετοί για να τραπούν σε φυγή οι περισσότεροι και να βγουν στο δρόμο· συγκέντρωσαν τους δώδεκα υπαλλήλους που απέμειναν και τους οδήγησαν σπρώχνοντας στη βιβλιοθήκη του πάνω ορόφου. Με στρατιωτική ακρίβεια και δίχως να σπαταλήσουν χρόνο σε οποιεσδήποτε ευγένειες.

Στις 11:47 ήχησε στο Κέντρο Διοίκησης της αστυνομίας της

Στοκχόλμης ο πρώτος συναγερμός για «πυροβολισμούς στη δυτικογερμανική πρεσβεία», με αποτέλεσμα την πλήρη κινητοποίηση. Αστυνομικοί από το Τάξης, ντετέκτιβ της Δίωξης Εγκλήματος από τα κεντρικά, από το Εγκλημάτων Βίας και την Αστυνομία Ασφαλείας κινητοποιήθηκαν· όλο το προσωπικό που ήταν διαθέσιμο πήρε εντολή να κινηθεί προς τα εκεί. Με τους μπλε φάρους να αναβοσβήνουν, με τις σειρήνες των περιπολικών να ουρλιάζουν και με τα λάστιχα να αφήνουν καπνό πίσω τους στις στροφές, κατευθύνονται όλοι προς τη δυτικογερμανική πρεσβεία στο Γιουργκρόντεν και η εντολή συναγερμού που έχουν είναι αρκετά σαφής: Η δυτικογερμανική πρεσβεία καταλήφθηκε από τρομοκράτες. Άτομα οπλισμένα και επικίνδυνα. Όλοι οι αστυνομικοί διατάσσονται να κινηθούν με υπερβολική προσοχή.

Πρώτα κατέφθασε ένα περιπολικό από το τμήμα του Έστερμαλμ, και το γεγονός ότι έφτασε στις 11:46, σύμφωνα με την κατατεθείσα αναφορά, δεν είχε να κάνει με τις μαντικές ικανότητες του επικεφαλής της περιπόλου αλλά με το ότι το ρολόι του πήγαινε δύο λεπτά πίσω τη στιγμή που εκείνος κατέγραφε την ώρα· αλλά αν σκεφτεί κανείς αυτά που έγιναν μετά από αυτό το λάθος, δεν είχε και τόσο μεγάλη σημασία.

Ως τις 12:30, σαράντα λεπτά αργότερα δηλαδή, η αστυνομία είχε ήδη περικυκλώσει την πρεσβεία, είχε καταλάβει το υπόγειο και τους κάτω ορόφους του κτιρίου, είχε αποκλείσει την περιοχή γύρω από την πρεσβεία για να κρατήσει μακριά τα ταχύτατα αυξανόμενα στίφη των δημοσιογράφων και των περίεργων περαστικών, είχε στήσει ένα προσωρινό κέντρο διοίκησης επιτόπου και είχε αρχίσει να βάζει σε τάξη τις ραδιοεπικοινωνίες και τις τηλεφωνικές γραμμές με τα κεντρικά, με την πρεσβεία και με την κυβέρνηση. Ο επικεφαλής του Βίας που θα ηγούνταν της επιχείρησης ήταν παρών και όσον αφορούσε αυτόν και τους συναδέλφους τους ήταν πανέτοιμοι για δράση.

Ούτε οι έξι νεαροί που βρίσκονταν μέσα στην πρεσβεία είχαν καθίσει με σταυρωμένα χέρια. Οι δώδεκα υπάλληλοι που είχαν κρατηθεί ως όμηροι, συμπεριλαμβανομένου και του πρέ-

σβη, είχαν οδηγηθεί από τη βιβλιοθήκη στο γραφείο του πρέσβη στη νοτιοδυτική πτέρυγα του τελευταίου ορόφου του οικοδομήματος και όσο μακρύτερα γινόταν από την κεντρική είσοδο. Μερικές γυναίκες υπάλληλοι υποχρεώθηκαν να βάλουν ένα χεράκι για να γεμίσουν κάθε κάλαθο αχρήστων με νερό και να φράξουν νιπτήρες και λεκάνες τουαλέτας με χάρτινες πετσέτες, ώστε να εμποδίσουν πιθανές επιθέσεις με αέρια μέσα από το δίκτυο νερού. Δύο τρομοκράτες τοποθέτησαν εκρηκτικούς μηχανισμούς σε στρατηγικά σημεία στον τελευταίο όροφο, ενώ οι υπόλοιποι φρουρούσαν τους ομήρους και την πόρτα προς το κλιμακοστάσιο. Μετά απ' όλα αυτά ήταν πανέτοιμοι, σχεδόν ταυτόχρονα με τον αντίπαλό τους.

Οι τρομοκράτες έκαναν την πρώτη κίνηση και άνοιξαν το παιχνίδι με ένα απλό και ξεκάθαρο αίτημα. Αν η αστυνομία δεν εγκατέλειπε αμέσως το κτίριο της πρεσβείας, θα πυροβολούσαν έναν από τους ομήρους. Ο αρχηγός του τμήματος Εγκλημάτων Βίας δεν ήταν άνθρωπος που νευρίαζε με το παραμικρό και χωρίς λόγο και η αυτοπεποίθησή του ήταν τεράστια, για να μην πούμε απεριόριστη. Εξάλλου είχε συμμετάσχει στα τραγικά γεγονότα της πλατείας Νορμάλμ πριν από ενάμιση χρόνο, και εκεί είχε μάθει ότι αν οι δράστες είχαν το χρόνο να γνωρίσουν τους ομήρους τους, μπορούσαν να προκύψουν τα πιο αξιοπερίεργα συναισθήματα πνευματικής αλληλεγγύης μεταξύ τους, καθώς ο κίνδυνος για πράξεις βίας μειωνόταν σημαντικά. Αυτός ο ενδιαφέρον ανθρώπινος μηχανισμός είχε αποκτήσει μάλιστα και ειδική ονομασία, «Σύνδρομο της Στοκχόλμης», και στη γενική ψυχολογική παραζάλη των αναλύσεων δεν είχε προλάβει κανείς να σκεφτεί, έστω και για λίγο, το μέγεθος της εμπειρικής βάσης στην οποία στηριζόταν.

Γι' αυτό και ο αρχηγός του Βίας πίστευε ότι είχε όλα τα συμπεριφοριστικά πατήματα, επιστημονικά αποδεδειγμένα, και δε δίστασε να τους ανακοινώσει ότι είχε λάβει γνώση του αιτήματός τους και ότι ήταν πρόθυμος να το συζητήσει μαζί τους. Προφανώς, όμως, οι αντίπαλοί του χρησιμοποιούσαν άλλες και σκλη-

ρότερες μεθόδους, αφού μόλις δύο λεπτά αργότερα ακούστηκε μια ριπή από τον τελευταίο όροφο της πρεσβείας. Μετά είχε ανοίξει η πόρτα του πάνω διαδρόμου και το ματωμένο κι άψυχο κορμί του Γερμανού στρατιωτικού ακολουθού του πετάχτηκε στο κλιμακοστάσιο απ' όπου κατρακύλησε στον μεσαίο όροφο. Και μετά από αυτό οι τρομοκράτες ξαναήρθαν σε επαφή.

Το αίτημα παρέμενε. Αν ήθελαν να πάρουν το πτώμα, μπορούσαν να το κάνουν, με την προϋπόθεση ότι θα το περισυνέλεγαν δύο αστυνομικοί που δε θα φορούσαν παρά μόνο τα σλιπ τους. Κι αν δεν ήθελαν να κουβαλήσουν περισσότερα πτώματα, καλά θα έκαναν να εγκατέλειπαν το κτίριο. Μα τι ξεροκέφαλοι άνθρωποι είναι ετούτοι, σκέφτηκε ο επικεφαλής του Βίας τη στιγμή που έδινε κοφτά την πρώτη του επιχειρησιακή εντολή. Φυσικά και θα εγκατέλειπαν το κτίριο. Φυσικά και θα απομάκρυναν το πτώμα. Οποσδήποτε και μεμιάς.

Μετά είχε έρθει σε επαφή μ' εκείνο τον αρχιεπιθεωρητή από το κεντρικό τμήμα Ερευνών που ήταν επικεφαλής των δυνάμεων μέσα στο κτίριο και του ζήτησε να κάνει τρία πράγματα. Πρώτον, να στείλει έξω από το κτίριο ένα μεγάλο και επιδεικτικά φανερό αριθμό συναδέλφων. Δεύτερον, να φροντίσει να ανασυνταχθούν όσοι απέμεναν στο υπόγειο. Και τρίτον και τελευταίο, να ορίσει δύο εθελοντές που θα ήθελαν να πάνε και να κάνουν τους τραυματιοφορείς ντυμένοι μόνο με τα σώβρακα.

Ο αρχιφύλακας Μπου Γιάρνεμπρινγκ από το κεντρικό τμήμα Ερευνών ήταν από τους πρώτους που, με το υπηρεσιακό όπλο στο χέρι, με θέρμη στην καρδιά και με καθαρό μυαλό, είχαν ορμήσει στο κτίριο της πρεσβείας και είχε προθυμοποιηθεί πρώτος και καλύτερος να είναι εθελοντής. Ο ανώτερός του είχε απλώς κουνήσει αρνητικά το κεφάλι. Ακόμη και ένας σχεδόν γυμνός Γιάρνεμπρινγκ ήταν πολύ τρομακτικό θέαμα για να χρησιμοποιηθεί σε αυτή την ευαίσθητη και προκαταρκτική φάση. Έτσι η αποστολή ανατέθηκε σε δύο μεγαλύτερους σε ηλικία συναδέλφους του που έδειχναν πιο καλοσυνάτοι και πιο παχουλοί, ενώ ο Γιάρνεμπρινγκ και δύο άλλοι σαν κι αυτόν πήραν εντολή

να περιφρουρήσουν τη μεταφορά του πτώματος και αν χρειάζοταν να απαντήσουν σε πυρά από τον πάνω διάδρομο.

Αυτό ταίριαζε στον Γιάρνεμπρινγκ πολύ καλύτερα και αμέσως σύρθηκε με ταχύτητα στις σκάλες και πήρε θέση. Οι δύο συνάδελφοί του κατάφεραν με κάποια δυσκολία να ριξουν το άψυχο και καταματωμένο κορμί πάνω σε ένα φορείο το οποίο έσπρωχναν και πίσω από το οποίο καλύπτονταν και οι ίδιοι. Δεν ήταν και ό,τι ευκολότερο, ειδικά όπως ήταν πεσμένοι μπρούμυτα στα σκαλοπάτια, αλλά τελικά τα κατάφεραν και μετά άρχισαν πολύ προσεκτικά να σέρνονται προς τα κάτω στα σκαλοπάτια, σέρνοντας και το φορείο μαζί τους, καθώς ο Γιάρνεμπρινγκ κρατούσε το όπλο του σταθερά στραμμένο προς την πόρτα του διαδρόμου του τελευταίου ορόφου. Ακριβώς τότε ήταν που απέκτησε την διά βίου ανάμνηση από τους Γερμανούς τρομοκράτες και καταληψίες της δυτικογερμανικής πρεσβείας στη Στοκχόλμη. Μυρωδιά καμένου τηλεφώνου.

Είχε διακρίνει εντελώς ξαφνικά την κάνη ενός αυτόματου στη χαραμάδα της πόρτας, και ενώ προσπαθούσε ταυτόχρονα να αλλάξει θέση για να έχει καθαρά στο στόχαστρο αυτόν που κρατούσε το αυτόματο, είδε τις λάμπες από την κάνη, άκουσε τους πυροβολισμούς να αντηχούν εκκωφαντικά στο στενό κλιμακοστάσιο και τις σφαίρες να εξοστρακίζονται σαν θυμωμένες σφήκες γύρω του. Ήταν όμως η μύτη του που θυμόταν καλύτερα, τη μυρωδιά καμένου τηλεφώνου, και μόνο την επόμενη μέρα –όταν ο ίδιος και κάποιοι άλλοι επέστρεψαν στον τόπο της καταστροφής για να βοηθήσουν να καθαρίσουν– ανακάλυψε την αιτία αυτής της εσαεί σφηνωμένης στο μυαλό του ανάμνησης. Η κουπαστή της σκάλας ήταν ντυμένη με μαύρο βακελίτη και περίπου μισό μέτρο πάνω από εκεί όπου βρισκόταν το κεφάλι του, μια σφαίρα από αυτόματο είχε χαράξει μια αυλακία μήκους ενός μέτρου στην κουπαστή.

Αλλά η σουηδική αστυνομία δε διέθετε ούτε εξοπλισμό ούτε εκπαίδευση για τέτοιες καταστάσεις. Τόσο απλά ήταν τα πράγματα. Και αυτό αφορούσε και τους αστυνομικούς που εί-

χαν κρυφτεί στο υπόγειο της πρεσβείας και τους αστυνομικούς –ακόμη περισσότερο μάλιστα– που είχαν πάρει θέσεις έξω στο δρόμο. Κι αυτό ήταν φυσικό εξάλλου, αν σκεφτόταν κανείς ότι όλες κι όλες οι εμπειρίες που είχε το Σώμα από τέτοιες καταστάσεις δεν ξεπερνούσαν, γενναιόδωρα μετρημένες, τις τρεις. Η δολοφονία του Γιουγκοσλάβου πρέσβη τον Απρίλιο του 1971, μια αεροπειρατεία στο αεροδρόμιο Μπουλτόφτα έξω από το Μάλμε το Σεπτέμβριο του 1972 και το λεγόμενο «δράμα της πλατείας Νορμάλμ» στη Στοκχόλμη τον Αύγουστο του 1973. Εκείνη τη φορά ήταν ένας απλός Σουηδός κλέφτης που είχε κρατήσει ομήρους το προσωπικό μιας τράπεζας, για να μπορέσει να ζητήσει την αποφυλάκιση του πιο πολυσυζητημένου ληστή τραπεζών στη Σουηδία. Η αεροπειρατεία και το δράμα της πλατείας Νορμάλμ έληξαν καλά, με την έννοια ότι κανένας δε σκοτώθηκε, αλλά εδώ στη δυτικογερμανική πρεσβεία, απ' ό,τι φαινόταν, ίσχυαν άλλοι κανόνες παιχνιδιού, αφού μόλις μια ώρα μετά ο αρχηγός του τμήματος Βίας είχε φορτωθεί ένα πτώμα και αυτό δεν του άρεσε καθόλου.

Γι' αυτό είχε αποφασίσει να αλλάξει τακτική και να κρατήσει πολύ χαμηλό προφίλ, τόσο χαμηλό όσο δεν έπαιρνε, αν μη τι άλλο για να δώσει μια ευκαιρία ακόμη στο Σύνδρομο της Στοκχόλμης να εκδηλωθεί. Βαθιά μέσα του, επειδή κι ο ίδιος ήταν ένας καλός άνθρωπος, δεν μπορούσε να διώξει αυτή τη σκέψη από το μυαλό του. Και καθώς το απόγευμα παραχώρησε τη θέση του στο βράδυ, είχε αφήσει τις δυνάμεις τους να εφαρμόσουν την αστυνομική εκδοχή της προσεκτικής άμυνας –του σουηδικού σκαντζόχοιρου, όπως το αποκαλούσαν– και ο ίδιος αφιέρωσε το χρόνο του σε τηλεφωνικές συνομιλίες κυρίως. Με το τμήμα του, με τη Γενική Αστυνομική Διεύθυνση, με εκπροσώπους της κυβέρνησης και του Υπουργείου Δικαιοσύνης, σχεδόν με όλους που είχαν καταφέρει να έρθουν σε επαφή μαζί του.

Αργά το απόγευμα είχαν εμφανιστεί και δυο συνάδελφοι από τη γερμανική Αστυνομία Ασφαλείας στο προσωρινό του αρχηγείο επιχειρήσεων. Μετά από μια σύντομη περιγραφή της

κατάστασης εκείνοι τον άφησαν για να συσκεφθούν και ένα τέταρτο αργότερα ήρθε ασθμαίνων ένας αρχιεπιθεωρητής από το Τάξις και του ανακοίνωσε ότι αυτά τα «γερμανικά καθάρματα» είχαν πάει και μοίραζαν αμερικανικά στρατιωτικά ρεβόλβερ μεγάλου διαμετρήματος στους Σουηδούς συναδέλφους τους. Έτσι, για «να έχουν να κρατάνε κάτι καλύτερο από ένα ευτελές πιστόλι μάρκας Βάλτερ όταν τα πράγματα θα σοβάρουν». Ο αρχηγός του Βίας άφησε έναν αναστεναγμό αγανάκτησης και είπε στον αρχιεπιθεωρητή να σταματήσει το ταχύτερο δυνατόν αυτές τις «φιλανθρωπικές δραστηριότητες» και να φροντίσει αυτοπροσώπως να συγκεντρωθούν όλα τα «δώρα» που είχαν μοιραστεί.

«Αλλιώς θα εξαγριωθούν μαζί μας τα παιδιά του Τεχνικού», πρόσθεσε ακαδημαϊκά και με παιδαγωγικό ύφος. Διότι ασχέτως από την έκβαση της υπόθεσης, κάποια στιγμή θα γινόταν εξονυχιστική έρευνα στον τόπο του εγκλήματος και μεγάλο μέρος της έρευνας θα αφιερωνόταν στο να βρουν ποια σφαίρα έπεσε και από ποιο όπλο. Κι αυτό το ήξερε πολύ καλά ο ίδιος, μια που είχε αφιερώσει πάνω από είκοσι χρόνια στην εξιχνίαση ειδικών εγκλημάτων βίας.

Ο αντίπαλος μέσα στην πρεσβεία δεν είχε εκφράσει γενικώς κάποια συγκεκριμένη δυσαρέσκεια για τη νέα τακτική της σουηδικής αστυνομίας. Ήταν εξάλλου απασχολημένοι με τον έλεγχο της κατάστασης και συνάμα με τις διαπραγματεύσεις τόσο με τη δική τους όσο και με τη σουηδική κυβέρνηση για τα αιτήματα που είχαν θέσει. Άμεση απελευθέρωση είκοσι έξι συντρόφων τους από τις γερμανικές φυλακές, μεταξύ αυτών και των ηγετών της οργάνωσης Μπάαντερ-Μάινχοφ. Μεταφορά με αεροπλάνο σε χώρα που θα τους υποδεχόταν φιλικά και 20.000 δολάρια για τον καθένα από τους αποφυλακισμένους. Αν δεν ικανοποιούσαν τα αιτήματά τους, θα άρχιζαν να σκοτώνουν τους ομήρους, έναν κάθε μία ώρα, αρχίζοντας από τις δέκα το βράδυ. Αυτό ήταν, καθαρά και ξάστερα.

Πέρασαν πολλές ώρες αναμονής δίχως να συμβεί κάτι αξιο-

σημείωτο, και καθώς η ώρα πλησίαζε δέκα, αποφάσισαν –λόγω έλλειψης καλύτερου που ούτως ή άλλως δεν υπήρχε– να επιταχύνουν τις προετοιμασίες για την επίθεση με δακρυγόνα αέρια, την οποία σκέφτονταν εδώ και αρκετές ώρες.

Η ώρα πήγε δέκα και τέταρτο πριν φτάσει η τελική απόφαση της γερμανικής κυβέρνησης στη Βόννη –μέσω της σουηδικής κυβέρνησης στη Στοκχόλμη– στους τρομοκράτες στην πρεσβεία της Στοκχόλμης. Σε μια τέτοια περίπτωση, όπου ένα ουσιαστικό κομμάτι της τακτικής των αστυνομικών δυνάμεων ήταν να προσπαθούν να κερδίζουν συνεχώς χρόνο και να καθυστερούν κατά το δυνατόν, η καθυστέρηση αυτή ήταν εντελώς φυσιολογική και μέχρι στιγμής δεν είχε συμβεί τίποτα. Αλλά μερικά λεπτά αργότερα κάποιος εκεί μέσα πρέπει να κουράστηκε να περιμένει, πήγε και πήρε τον εμπορικό ακόλουθο της πρεσβείας, τον οδήγησε μπροστά σε ένα παράθυρο και τον πυροβόλησε από πίσω πετώντας τον κάτω.

Ένας από τους ντετέκτιβ της αστυνομίας, τοποθετημένος σε μια εσοχή μιας γειτονικής πρεσβείας, είχε δει τον εμπορικό ακόλουθο να δολοφονείται και όταν μετέδιδε αυτά που έβλεπε –«φαίνεται σαν να τον πυροβόλησαν στην πλάτη ή στον αυχένα»– ο αρχηγός του τμήματος Βίας ένωσε ξαφνικά αποθαρραμμένος. Οι συνέπειες του Συνδρόμου της Στοκχόλμης, αυτής της νόστιμης και παρηγορητικής καρραμέλας, φαίνονταν πλέον πιο απόμακρες από ποτέ. Σε λιγότερο από δέκα ώρες είχαν δολοφονηθεί δύο όμηροι.

Αν και μετά από λίγη ώρα άρχισε πάλι να ελπίζει. Ήταν περασμένες έντεκα και δεν είχαν σκοτώσει άλλον, ενώ μερικά λεπτά αργότερα οι τρομοκράτες άφησαν ξαφνικά ελεύθερες τρεις γραμματείς. Μια αχτίδα ελπίδας στο πυκνό απριλιάτικο σκοτάδι και... ίσως να πήγαιναν καλά τα πράγματα, σκέφτηκε ο αρχηγός του τμήματος Βίας, διότι μια επίθεση με δακρυγόνα δεν ήταν κάτι που επιθυμούσε ιδιαίτερα. Κάτι τέτοιο θα μπορούσε να καταλήξει σε περισσότερα θύματα. Εξάλλου γνώριζαν καλά πόσοι ήταν οι όμηροι. Μια ομάδα ανθρώπων που μειωνόταν

γοργά και που δε θα υπήρχε μέχρι το πρωί, αν οι τρομοκράτες κρατούσαν το λόγο τους για μία εκτέλεση ανά ώρα.

Η λύτρωση ήρθε ένα τέταρτο πριν τα μεσάνυχτα. Ο αρχηγός του τμήματος Βίας είχε βγει από εκείνο το παράπηγμα οικοδομής όπου είχε εγκαταστήσει το προσωρινό αρχηγείο του για να περπατήσει λιγάκι, να πάρει λίγο φρέσκο αέρα και να καπνίσει άλλο ένα τσιγάρο. Πρώτα είδε τη λάμψη από το κτίριο της πρεσβείας, έπειτα ένιωσε το ταρακούνημα εκεί στην κατηφόρα όπου στεκόταν και μόλις μετά άκουσε την ακολουθία των εκρήξεων. Σύννεφα από θρυμματισμένα γυαλιά, οικοδομικά υλικά, καπνούς και τέλος οι κραυγές των ανθρώπων μέσα από το κτίριο. Άνθρωποι που σκαρφάλωναν να βγουν από τα παράθυρα, που πηδούσαν, ρίχγονταν στο κενό, γαντζώνονταν στην πρόσοψη, γλιστρούσαν, έπεφταν, σηκώνονταν ξανά ή δε σηκώνονταν ποτέ. Έτσι τα θυμόταν κάθε φορά που τα ξανάφερνε στο μυαλό του, ακριβώς με αυτή τη σειρά: λάμπεις, ταρακούνημα, κρότοι, καπνός, κραυγές, άνθρωποι.

Σε αντίθεση με τον ρεπόρτερ της τηλεόρασης που ήταν υπεύθυνος για την απευθείας μετάδοση, ο ίδιος δεν πετάχτηκε σαν τρελός από το φόβο του. Τώρα αν μετακινήθηκε λίγο ή αν αναπήδησε την ώρα της έκρηξης, δεν ήταν κάτι που οφειλόταν σε δική του αντίδραση. Αντιθέτως, είχε προλάβει να σκεφτεί αρκετά. Που να πάρει ο διάβολος, σκέφτηκε, αν και ποτέ του δε βλαστημούσε. Μετά είχε σβήσει το τσιγάρο του και είχε επιστρέψει στην καρέκλα του στο προσωρινό αρχηγείο. Πάνω στην ώρα δηλαδή, μια που εκεί μέσα ήταν ήδη σωστό τρελοκομείο.

Μισή ώρα αργότερα είχαν περάσει όλα, και, ως εκ θαύματος, δίχως απώλειες σοβαρές. Με μια εξαίρεση, έδειχναν όλοι –οι τρομοκράτες, οι όμηροι και οι αστυνομικοί στο υπόγειο της πρεσβείας και κοντά στο κτίριο– να έχουν επιζήσει της εκρήξεως. Πολλοί ήταν τραυματισμένοι, κάνα δυο μάλιστα σοβαρά, αλλά όλοι ήταν ζωντανοί.

Οι τρομοκράτες συνελήφθησαν, και αν ο ίδιος και οι συνάδελφοί του δεν είχαν κάνει κάποιο λάθος, πρέπει να είχαν συλ-

ληφθεί όλοι. Τουλάχιστον είχαν συλλάβει εκείνους που οι ερευνητές του τμήματός του είχαν παρατηρήσει και μετρήσει κατά τη διάρκεια της ημέρας και της νύχτας. Ένας ήταν ακόμη μέσα στην πρεσβεία, μόλις τον είχαν βρει, ή μάλλον μόλις είχαν βρει τον μισό, και τον είχαν αναγνωρίσει πριν από πολλές ώρες. Τέσσερις από αυτούς είχαν συλληφθεί στο πάρκινγκ πίσω από το κτίριο της πρεσβείας. Προφανώς σε μια απέλπιδα προσπάθεια διαφυγής με το ενοικιασμένο αυτοκίνητο με το οποίο είχαν φτάσει εκεί πριν από δώδεκα ώρες, ενέργεια εντελώς ανόητη διότι η αστυνομία είχε διασφαλίσει το εν λόγω όχημα ήδη από το απόγευμα.

Ο πέμπτος και τελευταίος από τους τρομοκράτες είχε συλληφθεί καθώς περιπλανιόταν παραπατώντας στον κήπο της νορβηγικής πρεσβείας. Μαυρισμένος από τους καπνούς, με ρούχα που ακόμη κάπνιζαν από την έκρηξη, με καψαλισμένα μαλλιά, γεμάτος εγκαύματα, σχεδόν τυφλωμένος, παντελώς εν συγχύσει. Αρχικά τον πέρασαν για κάποιον από τους ομήρους. Αλλά τώρα είχε λυθεί κι αυτό. Τρεις από αυτούς είχαν οδηγηθεί στο νοσοκομείο, ένας ήταν σε άθλια κατάσταση, αλλά τους άλλους δύο τους έστειλαν κατευθείαν στα κελιά της αστυνομίας αφού τους έβαλαν κάποια τσιρότα. Όλοι ήταν δεμένοι με χειροπέδες και δύο από αυτούς είχαν και αλυσίδες στα πόδια για σιγουριά.

Ο Γιάρνεμπρινγκ είχε φύγει από εκεί λίγο μετά τις δύο τη νύχτα. Ήταν ένας από τους τελευταίους άντρες του Ερευνών που έφυγαν. Είχαν απομείνει οι συνάδελφοι από το Τάξις που είχαν αναλάβει τη φρούρηση του τόπου εγκλήματος, όπως και οι τεχνικοί της Σήμανσης, που προσπαθούσαν να ζεσταθούν όσο περίμεναν την πυροσβεστική να τελειώσει τη δουλειά της. Η ώρα είχε πάει τρεις ώσπου να φτάσει στο σπίτι. Εκεί τον περίμενε μια ανήσυχη σύζυγος, στα πρόθυρα νευρικού κλονισμού, και τρία μικρά παιδιά που κοιμόνταν, εκ των οποίων το μεγαλύτερο είχε αποκοιμηθεί από την υπερένταση μπροστά στην τηλεόραση πριν από πολλές ώρες, δίχως όμως να είναι καθόλου ανήσυχο.

Ο ίδιος ένιωθε παράξενα αποστασιοποιημένος και όταν η σύζυγός του του είπε ότι ο καλύτερος φίλος του και συνάδελφος Λαρς Μάρτιν Γιούχανσον είχε τηλεφωνήσει καμιά δεκαριά φορές όλο το απόγευμα και το βράδυ, εκείνος απλώς έγνεψε και έβγαλε το τηλέφωνο από την πρίζα για σιγουριά. Μετά είχε κοιμηθεί· έπεσε σε ένα βαθύ ύπνο δίχως όνειρα και ξύπνησε έξι ώρες αργότερα. Εντελώς καθαρός στο μυαλό, έστω κι αν υπήρχε ακόμη εκείνη η παράξενη αίσθηση πως όσα είχαν γίνει δεν είχαν καμιά σχέση με τον ίδιο. Η μυρωδιά του καμένου βακελίτη ήταν κι αυτή εκεί. Θα περάσει, σκέφτηκε. Θα περάσει.

Κατά τη διάρκεια του Δευτέρου παγκοσμίου πολέμου, ο Άγγλος ηγέτης Ουίνστον Τσόρτσιλ συνήθιζε συχνά να λέει ότι «όποιος έχει προειδοποιηθεί είναι και προετοιμασμένος». Όλα τα δύσκολα χρόνια το επαναλάμβανε σχεδόν σαν ξόρκι, στο κοινοβούλιο, στο κυβερνητικό συμβούλιο και σε επίσημες ομιλίες προς τον βαριά δοκιμαζόμενο λαό του: «He who is forewarned is also forearmed». Και εκ των υστέρων, με όλα τα στοιχεία ανά χείρας, βλέποντας πώς τέλειωσε εκείνος ο πόλεμος, παρά τις άσχημες πιθανότητες που είχαν να νικήσουν αρχικά, μάλλον αυτό που έλεγε συνεχώς πρέπει να ίσχυε για τον ίδιο και για πάρα πολλούς από τους συμπατριώτες του τουλάχιστον. Αλλά τώρα, στη συγκεκριμένη περίπτωση με την προεβεία, δεν ίσχυε κάτι τέτοιο, διότι όταν συνέβη ήρθε σαν κεραυνός εν αιθρία και αποτέλεσε καθαρή έκπληξη, αν και επί πολλά χρόνια οι προειδοποιήσεις έπεφταν βροχή.

II

Ο πρώτος από τα μέλη της κυβέρνησης που έμαθε τι γινόταν δεν ήταν ο υπουργός Δικαιοσύνης –διότι αυτός έπρεπε να είχε ενημερωθεί πρώτος– αλλά ο πρωθυπουργός, και αυτό οφειλόταν σε κάποια κοινή ανθρώπινη λογική που δεν είχε καμία ουσιαστική επίπτωση τελικά.

Μόλις ο υπεύθυνος βάρδιας στο Κέντρο Διοίκησης και Ελέγχου της αστυνομίας διασαφήνισε ότι τα πράγματα ήταν σοβαρά και δεν επρόκειτο για κάποιο ψεύτικο συναγερμό, άρπαξε το ντοσιέ της υπηρεσίας και έριξε μια ματιά στον κατάλογο των μέτρων που έπρεπε να ληφθούν σε μια περίπτωση σαν κι αυτή. Τα υπόλοιπα ήταν θέμα ρουτίνας. Πρώτα τηλεφώνησε στον αρχηγό του τμήματος Εγκλημάτων Βίας που ήταν ο άμεσα υπεύθυνος στην αστυνομία της Στοκχόλμης. Εκείνος είχε απαντήσει με το πρώτο κουνούνισμα, άκουσε προσεκτικά και του ζήτησε να επανέλθει μόλις μάθαινε κάτι περισσότερο. Μετά ο υπεύθυνος βάρδιας στο Κέντρο Διοίκησης τηλεφώνησε στον υπεύθυνο της Αστυνομίας Ασφαλείας, ο οποίος σύμφωνα με τις οδηγίες που είχε τηλεφώνησε στον βοηθό υφυπουργό Δικαιοσύνης, που ήταν αρμόδιος για το πρακτικό μέρος των επαφών του Υπουργείου Δικαιοσύνης και της κυβέρνησης με την Αστυνομία Ασφαλείας.

Το τηλέφωνο του βοηθού υφυπουργού ήταν κατειλημμένο και ο υπεύθυνος του Κέντρου Διοίκησης όσο περίμενε να ελευθερωθεί η γραμμή –μια που τα δευτερόλεπτα κυλούσαν βασανιστικά αργά–, και για να μπορεί να κάνει και κάτι άλλο σε περίπτωση που εκείνος ο βλάκας στην άλλη άκρη της γραμμής θα συνέχιζε να λέει μαλακίες στον αιώνα τον άπαντα, είχε μεταφέρει το κατειλημμένο ακουστικό στο αριστερό χέρι και με το δεξί σχημάτισε στο άλλο τηλέφωνο τον απευθείας αριθμό του υφυπουργού παρά τω πρωθυπουργώ. Εκείνος απάντησε αμέ-

σως και ενημερώθηκε σε λιγότερο από ένα λεπτό. Και ακριβώς τη στιγμή που τερατίιζε τη συνομιλία του άκουσε ένα «εμπρός» από το κατειλημμένο μέχρι στιγμής τηλέφωνο, και όσα έγιναν μετά ήταν απολύτως σύμφωνα με τις γραπτές οδηγίες που είχε.

Η παρέκκλιση από τη ρουτίνα δεν είχε ανακαλυφθεί ποτέ, ούτε καν συζητήθηκε. Δεν είχε καμία απολύτως σημασία ούτε για τη σουηδική ούτε για τη γερμανική σύγχρονη ιστορία και ο ίδιος ο υπεύθυνος του Κέντρου Διοίκησης δεν είχε κάνει καμία ιδιαίτερη σκέψη σχετικά. Κάποια στιγμή είχε μιλήσει γι' αυτό, αναφέροντάς το σαν μικρή λεπτομέρεια σε μια καλή ιστορία, όταν βρισκόταν μαζί με συναδέλφους που εμπιστευόταν, μετά από ένα ωραίο δείπνο και τη στιγμή που έπιναν το δεύτερο κοκτινάκ με τον καφέ τους. Αλλά τίποτα πέραν αυτού.

Ο πρωθυπουργός και ο υπουργός του ήταν ενημερωμένοι ευθύς εξαρχής, ο υπουργός Δικαιοσύνης θα πίστευε μέχρι να πεθάνει ότι ήταν «ο πρώτος που το έμαθε», και καθώς η μέρα έγερνε προς το βράδυ και οσονούπω προς τη νύχτα, ένας αυξανόμενος αριθμός μελών της κυβέρνησης, υψηλόβαθμοι αστυνομικοί και ανώτεροι λειτουργοί της κυβέρνησης είχαν συγκεντρωθεί στο γραφείο του πρωθυπουργού και κανείς τους δεν ήταν ιδιαίτερα χαρούμενος. Η ζωή τους φαινόταν βαριά και άδικη, διότι εδώ δεν επρόκειτο γι' αυτούς και για τη Σουηδία που είχαν αναλάβει να κυβερνήσουν κατόπιν κανονικότητας δημοκρατικών εκλογών.

Πρώτα είχαν τη δολοφονία του πρέσβη της Γιουγκοσλαβίας: κάποιοι Κροάτες εξτρεμιστές και αυτονομιστές και ένας νεκρός Σέρβος πρέσβης, και, αν παρέβλεπε κανείς όλα τ' άλλα, η Σουηδία δεν έφερε καμία ευθύνη γι' αυτό. Μετά κάποιοι άλλοι Κροάτες τρομοκράτες, που είχαν κάνει αεροπειρατεία σε ένα αεροπλάνο της SAS για να ελευθερώσουν τους δολοφόνους του πρέσβη και πάνω στη φούρια έθεσαν σε κίνδυνο τη ζωή περίπου εκατό απλών Σουηδών και κατέληξαν στην Ισπανία, όπου αμέσως τα παράτησαν και παραδόθηκαν στην αστυνομία. Και τώρα: μισή ντουζίνα τρελοί φοιτητές που αυτοαποκαλούνταν Σο-

σιαλιστική Κολεκτίβα Ασθενών, ή επί το γερμανικότερον Sozialistisches Patientenkollektiv, οι οποίοι ήθελαν να ανατρέψουν με τη βία τη γερμανική κοινωνία και είχαν επιλέξει να το κάνουν στη Στοκχόλμη, λες και χάθηκαν οι άλλες πόλεις του κόσμου. Ήταν άδικο, και τόσο μη σουηδικό, που να σε πιάνει σύγκρου. Εξάλλου με πολλή δυσκολία είχαν καταπιεί το γεγονός ότι ένα ντόπιο ταλέντο από το παραδοσιακό λούμπεν προλεταριάτο του εγκλήματος είχε μπει σε μια τράπεζα στην πλατεία Νορμάλμ και κράτησε ομήρους όλο το προσωπικό.

Στην αρχή κάθισαν στο γραφείο του πρωθυπουργού και συζήτησαν πώς να σώσουν τους ομήρους δίχως αχρείαστη και παραπανίσια αιματοχυσία. Αρκετά ήταν αυτά που είχαν ήδη συμβεί. Οι ιδέες είχαν στερέψει, αλλά τελικά ο πρωθυπουργός, που ήταν παλιός έφεδρος αξιωματικός στο ιππικό, έκανε την πρόταση να επιτεθεί η αστυνομία στο κτίριο. Μια ιδέα που ωστόσο απερρίφθη ομόφωνα μεμιάς από την ανώτατη αστυνομική ηγεσία. Η σουηδική αστυνομία δε διέθετε ούτε εξοπλισμό ούτε εκπαίδευση για τέτοιες αποστολές, παρόλο που ζητούσαν –καθώς πολύ έξυπνα άρπαξε την ευκαιρία να υπενθυμίσει ο αρχηγός της Σουηδικής Αστυνομίας– χρήματα από το υπουργείο γι' αυτή την υπόθεση διαρκώς και επί πολλά χρόνια. Αλλά λεφτά δεν είχαν δει ποτέ τους, και γι' αυτό δεν είχαν ούτε τον εξοπλισμό ούτε την εκπαίδευση. Έστω κι αν η θέληση πάντα υπήρχε βεβαίως.

«Θα είναι λοιπόν καθαρή αποστολή αυτοκτονίας», διευκρίνισε ο αρχηγός της σουηδικής αστυνομίας με τη ρωπακίζουσα προφορά του, χαρακτηριστική για όλους τους καταγόμενους από τη Σκόνε. Κι αμέσως μια δυσθυμία κατέλαβε το σύνολο των συγκεντρωμένων.

Όταν η γερμανική κυβέρνηση διεμήνυσε ότι απέρριπτε κατηγορηματικά τα αιτήματα των τρομοκρατών, οι διαθέσιμες έπεςσαν ακόμη χαμηλότερα και τελικά συμφώνησαν –λόγω έλλειψης καλύτερων ιδεών και επειδή κάτι έπρεπε να γίνει τέλος πάντων– ότι έπρεπε τουλάχιστον να εκτοξεύσουν λίγα δακρυγόνα μέσα στο κτίριο. Όσο σχεδίαζαν αυτή τη λύση, το θέμα λύθηκε

από μόνο του με την κυριολεκτική ανατίναξη του τελευταίου ορόφου της πρεσβείας στον αέρα. Κανείς δε γνώριζε πώς έγινε, αν και αυτό θα το έλυναν αργότερα κάποιοι άλλοι, αλλά δεν είχε σημασία πια αφού όλοι μέσα στο κτίριο είχαν διασωθεί, καταπώς φάνηκε, και εξάλλου υπήρχαν άλλα πιο σημαντικά και περιίπλοκα ερωτήματα που έπρεπε να απαντηθούν σε τούτη τη νυχτιάτικη «ημερήσια» διάταξη.

Σε αυτή τη φάση, λίγο πριν τα μεσάνυχτα, είχαν μεταβεί όλοι στην αίθουσα συνεδριάσεων της κυβέρνησης και οι συζητήσεις έλαβαν σύντομα νέο προσανατολισμό. Δηλαδή πώς θα μπορούσαν, το συντομότερο δυνατόν, να απαλλαγούν από τους πέντε επιζήσαντες τρομοκράτες. Η ιδέα και μόνο να τους έχουν αμπαρωμένους σε σουηδικές φυλακές, με συνεχείς προσπάθειες απελευθέρωσης μέσω νέων αεροπειρατειών, απαγωγών και άλλων τέτοιων ενεργειών που αναμενόταν να επινοήσουν οι σύντροφοί τους, ήταν ακριβώς το χειρότερο που θα μπορούσαν να φανταστούν.

«Διώξτε τους. Δε χρειάζεται να το συζητάμε», είπε ένας από τους γηραιότερους υπουργούς, συνοψίζοντας το θέμα πριν αρχίσουν ακόμη καλά καλά οι διαβουλεύσεις.

Ο μόνος που έφερε αντιρρήσεις ήταν ένας από τα μέλη της κυβέρνησης, σύμβουλος στο Υπουργείο Δικαιοσύνης, ειδικός νομικός σύμβουλος της κυβέρνησης και ο ίδιος ο συντάκτης της αντιτρομοκρατικής νομοθεσίας που θα αποτελούσε τη βάση για την άμεση απέλαση. Σύμφωνα με αυτόν, το πρόβλημα δεν ήταν καν περίπλοκο. Αν σκέφτονταν να χρησιμοποιήσουν τον αντιτρομοκρατικό νόμο, δεν υπήρχε νομική βάση για να απελάσουν τους πέντε τρομοκράτες, αλλά επειδή δεν ήταν καιρός για νομικές σοφιστείες η κυβέρνηση ομόφωνα, μαζί με τον νομικό σύμβουλο, αποφάσισε να απελάσει αμέσως τους πέντε με βάση ακριβώς τον αντιτρομοκρατικό νόμο που αφορούσε στην πράξη μόνο ξένους πολίτες και ως εκ τούτου δεν αποτελούσε καν θέμα του Υπουργείου Δικαιοσύνης.

«Δεν μπορεί να κρατάει κανείς το νόμο υπό μάλης σε τέτοιες περιπτώσεις», είπε το μέλος του κυβερνητικού συμβουλίου που

ήταν υπεύθυνο για θέματα ξένων πολιτών, συνοψίζοντας κομψά την απόφαση. Ήταν το νεαρότερο μέλος της κυβέρνησης, ήταν γυναίκα, και πολύ αποφασιστική σε σχέση με τους άρρενες συναδέλφους της που είχαν τα διπλά της χρόνια.

Γι' αυτήν η 25η Απριλίου, ημέρα Παρασκευή, είχε ως εκ τούτου αποβεί μια ημέρα γεμάτη πρακτικά καθήκοντα από νωρίς το πρωί μέχρι αργά μετά τα μεσάνυχτα. Πρώτα έπρεπε να προσπαθήσει για την επίλυση των νομικών θεμάτων –όσο πιο καλά μπορούσε βεβαίως– και μετά να τακτοποιήσει χίλιες δυο πρακτικές λεπτομέρειες σε σχέση με την καθαυτό απέλαση. Οι Γερμανοί, για παράδειγμα, είχαν υποσχεθεί να στείλουν ένα αεροπλάνο που θα μετέφερε τους συμπατριώτες τους, αλλά εκείνο δε φάνηκε ποτέ, αν και αυτό δεν έπαιζε μεγάλο ρόλο, αφού ήδη από την αρχή και για σιγουριά είχε παρθεί η απόφαση να έχουν ένα σουηδικό αεροπλάνο σε αναμονή για παν ενδεχόμενο. Γεμάτο καύσιμα, έτοιμο, με ξεκούραστο και ευδιάθετο πλήρωμα και νοσηλευτικό προσωπικό, βρισκόταν ήδη και περιμένε στο αεροδρόμιο της Αρλάντα.

Η υγεία των απελαθέντων είχε δημιουργήσει προβλήματα. Κανείς τους δεν ήταν σε άριστη κατάσταση, αλλά για τρεις από αυτούς οι γιατροί είχαν δώσει εν πάση περιπτώσει άδεια και με τον τέταρτο τα πράγματα ήταν ακόμη απλούστερα. Έφερε τόσο βαριά εγκαύματα, που αν μετακινούσες λίγο το κρεβάτι του από εκεί που ήταν θα ισοδυναμούσε με πραγματική εκτέλεση. Γι' αυτό και αναγκάστηκαν να κάνουν λίγη υπομονή καμιά βδομάδα, μέχρι να σταθεροποιηθεί η κατάστασή του αρκετά ώστε να μπορεί να επιζήσει κατά τη μεταφορά του στη Δυτική Γερμανία. Το να τον στείλουν έτσι όπως ήταν και να πεθάνει στο δρόμο δεν ήθελαν ούτε να το σκέφτονται. Κάτι τέτοια έκαναν τον κόσμο να θέλει να εκδικηθεί. Αλλά μετά από μια εβδομάδα είχε δοθεί άδεια να μεταφερθεί στην πατρίδα του και μόλις έφτασε εκεί νοσηλεύτηκε άλλη μια εβδομάδα σε γερμανικό νοσοκομείο και μετά πέθανε.

Το πέμπτο μέλος της ομάδας των τρομοκρατών, η μόνη γυ-

ναίκα που είχε συμμετάσχει στην κατάληψη της πρεσβείας, ήταν αυτή που αποτέλεσε το μεγάλο πρόβλημα, διότι εκεί οι γνώμες των γιατρών δίσταντο κατά πολύ. Ο πρώτος γιατρός που ρωτήθηκε δεν έβλεπε κανένα απολύτως κώλυμα στην πραγματοποίηση της επέλασής της, αλλά όταν εμφανίστηκαν το αρμόδιο κυβερνητικό στέλεχος, μια μεγάλη συνοδεία αστυνομικών και το απαραίτητο νοσηλευτικό προσωπικό για να την παραλάβουν από το νοσοκομείο, ο υπεύθυνος αρχίατρος άρχισε να προβάλλει κάποιες αντιρρήσεις. Στο τέλος έπαιξε και τον άσο που κρατούσε στο μανίκι του και απλώς αρνήθηκε να της δώσει εξιτήριο. Αν την έπαιρναν από εκεί, θα έπρεπε να αναλάβει κάποιος άλλος την ιατρική ευθύνη, και εκτός αυτού ήθελε και μια βεβαίωση από το κυβερνητικό στέλεχος ότι ο ίδιος είχε εναντιωθεί στη μεταφορά της.

Αν τώρα αυτό που είχε κατά νου ήταν το καλό της ασθενούς, μάλλον ανόητα είχε πράξει, διότι είχε υποτιμήσει προφανέστατα την αντίπαλό του, και σε τέτοιες περιπτώσεις δεν κέρδιζε κανείς νίκες περιφερόμενος με το νόμο υπό μάλης. Εντελώς ανέκφραστο το κυβερνητικό στέλεχος έβγαλε το σιλό του και υπέγραψε το εξιτήριο. Μετά έγραψε και μια βεβαίωση την οποία έδωσε στον κύριο γιατρό και εν συνεχεία η ίδια και η ακολουθία της πήραν την ασθενή και κατευθύνθηκαν στο αεροδρόμιο της Αρλάντα. Αμέσως μετά τις τρεις το απόγευμα, ημέρα Σάββατο, απογειώθηκε επιτέλους το κυβερνητικό αεροπλάνο με προορισμό κάποια μυστική περιοχή στη Δυτική Γερμανία, μεταφέροντας τέσσερις Γερμανούς τρομοκράτες.

Αυτό που είχε συμβεί δεν ήταν βεβαίως καμιά ευχάριστη ιστορία, αλλά μέσα στην ατυχία της η κυβέρνηση είχε την τύχη να έχει την ομόφωνη υποστήριξη της κοινής γνώμης. Κι επιπροσθέτως η ευαρέσκεια για πρώτη φορά προερχόταν τόσο από τον κόσμο όσο και από εκείνα τα μίντια. Ο μέσος Σουηδός ήταν, για να το πούμε καθαρά, οργισμένος. Πολύ μη σουηδικό και ταυτόχρονα τόσο χαρακτηριστικά γερμανικό να φορτώνουν τα δικά τους προβλήματα στους φιλειρηνικούς γείτονές τους κατά τέ-

τοιον τρόπο. Κάτι που δυστυχώς οι Γερμανοί συνήθιζαν να κάνουν εδώ και πολύ καιρό. Διότι, με λίγα λόγια, οι Γερμανοί είχαν τους τρομοκράτες που τους άξιζαν, και εκτός αυτού όλοι όσοι πήγαιναν στο εξωτερικό το χειμώνα γνώριζαν πως οι Γερμανοί πάντα χώνονταν πρώτοι στις ουρές των τελεφερίκ στις πιο δημοφιλείς πίστες σκι της Ευρώπης, και παρά το γεγονός ότι αυτές βρίσκονταν ως επί το πλείστον στην Αυστρία ή στην Ελβετία.

Στα μέσα μαζικής επικοινωνίας οι διάφοροι αρθρογράφοι και συντάκτες και οι λεγόμενοι ειδικοί είχαν επιδοθεί σε ένα όργιο επιθέσεων κατά των αποτυχιών και των λαθών της γερμανικής κυβέρνησης. Η γερμανική κυβέρνηση δεν είχε απλώς αποφύγει να αναλάβει κάθε ευθύνη, αλλά είχε κι από πάνω το θράσος να μεταβιβάσει κυριολεκτικά τις δικές της ευθύνες στη σουηδική κυβέρνηση, στη σουηδική αστυνομία και στον σουηδικό λαό. Εκτός αυτού οι Γερμανοί αποδεικνύονταν τόσο απόλυτα και ολοκληρωτικά ανίκανοι, ώστε το μοναδικό λογικό συμπέρασμα που θα μπορούσε να εξαχθεί ήταν ότι η γερμανική πρεσβεία θα πρέπει να άρπαξε από μόνη της φωτιά και ότι η συμβολή των τρομοκρατών στην όλη υπόθεση θα έπρεπε να θεωρείται μάλλον αποτέλεσμα και όχι αιτία.

Αν καλοσκεφτόταν κανείς τι είχε συμβεί, ο τρόπος με τον οποίο αντιμετώπισαν τα μίντια την κατάσταση ήταν σχεδόν υπερβολικός και με μία μόνο εξαίρεση, την οποία έβρισκες φυσικά στη μεγάλη συντηρητική πρωινή εφημερίδα. Στο κεντρικό της άρθρο – «σε αυτό το λημέρι των γενικώς ολιγόνοων και μεταστραφέντων ομορτουμιστών», όπως τους αποκαλούσε ο πρωθυπουργός όταν ξεχειλίξε από διάθεση– είχε προσθέσει μια σύντομη πτυχή, όπου ο συντάκτης είχε το θράσος να συγκρίνει την κατάληψη της πρεσβείας από Γερμανούς τρομοκράτες με την ανατίναξη του γεμάτου απεργοσπάστες αγγλικού πλοίου «Αμάλθεια» από τον Άντον Νίλσον και τους συντρόφους του στο Μάλμε πριν από εξήντα επτά χρόνια.

Αυτό, για να το πούμε ήπια, εξόργισε τον υπουργό Οικονομικών και Νέστορα της κυβέρνησης, έτσι που μετά από μια

εβδομάδα έχωσε τους αντίχειρες στις τιράντες του και στη διάρκεια ενός υπέροχου μπουρζουάδικου δείπνου που παρέθεσαν οι εκπρόσωποι της αγοράς «έψαλε τον αναβαλλόμενο στον αρχισυντάκτη της εφημερίδας». Σύμφωνα με παρόντες μάρτυρες η ομιλία του υπήρξε άκρως απολαυστική και –αν σκεφτεί κανείς το περιορισμένο κοινωνικοπολιτικό κατεστημένο στη μικρή χώρα που λέγεται Σουηδία– άκρως λογική κατόπιν όσων είχαν συμβεί. Αλλά πέρα από αυτά δεν έγινε ουσιαστικά τίποτα. Διότι το όλο πράγμα ήταν πολύ μη σουηδικό για να εξελιχθεί σε κάτι περισσότερο.

III

Η αστυνομική έρευνα που ακολούθησε δεν ήταν κακή. Πανάθλια ήταν. Αν μάλιστα λάβαινες υπόψη σου ότι επρόκειτο για ένα από τα σοβαρότερα εγκλήματα στην ιστορία της χώρας μετά τον πόλεμο, δε θα μπορούσες να καταλάβεις εύκολα πώς εξελίχθηκε έτσι. Μία από τις εξηγήσεις που δόθηκαν και συζητήθηκαν σε επίπεδο ανώτατης αστυνομικής ηγεσίας –μεταξύ άλλων σε εμπιστευτικές συνομιλίες του αρχηγού της σουηδικής αστυνομίας με τους στενότερους και ηλικιακά νεότερους συνεργάτες του– ήταν ότι η κυβέρνηση, κατά κάποιον μυστηριώδη τρόπο, έδειχνε πραγματικά αδιάφορη να συζητήσει το θέμα και ότι αυτή η στάση είχε μεταδοθεί και στην αστυνομία. Διότι ήταν ένα έγκλημα καθαρά πολιτικό, και είχες ταυτόχρονα μια κυβέρνηση που εντελώς απροκάλυπτα παραμέριζε την όλη υπόθεση από το δικό της τραπέζι συζητήσεων – οπότε τι να σου κάνει κι η αστυνομία;

Ο αρχηγός του τμήματος Αντιμετώπισης Εγκλημάτων Βίας της αστυνομίας της Στοκχόλμης δεν ήταν άνθρωπος που ασχολούνταν με πολιτικές θεωρητικολογίες. Αυτά μπορούσαν να τα κάνουν άλλοι και η στάση που κρατούσε η κυβέρνηση στο ένα ή στο άλλο θέμα τον άφηνε παγερά αδιάφορο. Ούτε που τους ψήφιζε εξάλλου. Αντιθέτως ήταν τυρ και μανία που είχαν χάσει την ουρά τους στην έρευνά του και είχαν στείλει στο σπίτι τους τους δράστες. Πώς δηλαδή να διεξήγε έρευνα εγκλήματος αν δεν είχε τη δυνατότητα να ανακρίνει τους υπόπτους;

Ο ίδιος είχε πραγματικά διακαή επιθυμία να μιλήσει με τους δράστες. Με την ησυχία του, με τη σειρά και όσες φορές χρειαζόταν, για να μπουν όλα τα κομμάτια του παζλ στη θέση τους. Αυτό το είχε καταφέρει αναρίθμητες φορές παλιότερα και ήταν πεπεισμένος ότι θα είχε κάνει το ίδιο και αυτή τη φορά, και δίχως καν τη βοήθεια διερμηνέα. Διότι σε αντίθεση με τους συ-

ναδέλφους του, είχε όντως πάρει πτυχίο από το σχολαρχείο Βιτφέλντσα στο Γκέτεμποργκ, και τα γερμανικά που είχε μάθει στο σχολείο λειτουργούσαν ακόμη άψογα. Αυτό που είχε καταφέρει να κάνει η κυβέρνηση, από ερευνητικής απόψεως, ήταν καθαρό σαμποτάζ. Και το χειρότερο ήταν πως οι κυβερνητικοί έδειχναν να μην έχουν καταλάβει τι έκαναν.

Τώρα ο αρχηγός και οι συνάδελφοί του αρκέστηκαν να διεξαγάγουν μια τεχνική έρευνα σε συνθήκες που μόνο ιδανικές δεν ήταν. Ήδη μετά την έκρηξη ο τόπος του εγκλήματος έμοιαζε σαν να είχε περάσει τυφώνας. Σύμφωνα με όσα είχαν πει οι τρομοκράτες από τηλεφώνου, όταν καλούσαν για να θέσουν τους εκβιαστικούς όρους τους στην κυβέρνηση, είχαν τοποθετήσει δεκαπέντε κιλά TNT* στο κτίριο και δεν υπήρχε απολύτως τίποτα στον τόπο του εγκλήματος που να διέψευδε τον παραπάνω ισχυρισμό.

Η παρέμβαση της πυροσβεστικής, όσο αναπόφευκτη κι αν ήταν, δεν είχε κάνει καλύτερα τα πράγματα: οι τόνοι νερού που είχαν πέσει στα ερείπια δεν μπορούσαν να προμηνύουν τίποτα καλό. Αλλά αυτό που είχε εξοργίσει τον αρχηγό και τους συναδέλφους του ήταν όλοι οι κατά το μάλλον ή ήττον άσχετοι άνθρωποι που έτρεχαν πέρα δώθε στον τόπο του εγκλήματος. Οι Γερμανοί συνάδελφοι, για παράδειγμα, ανήκαν σε αυτό τον όχλο των περιπλανώμενων, έστω κι αν ο ίδιος κατανοούσε απολύτως το ενδιαφέρον τους. Αν ήθελε να είναι κανείς τυπικός, ο συγκεκριμένος τόπος εγκλήματος ήταν όντως γερμανικό έδαφος, οπότε δεν είχε καμία πιθανότητα να τους ζητήσει να φύγουν από εκεί.

Το ίδιο συνέβαινε και με τους «άκαπνους» από την Ασφάλεια και με την άκρως ενοχλητική παλιοσυνήθεια που είχαν να στέκονται πάνω από τους πραγματικούς αστυνομικούς όταν οι δεύτεροι προσπαθούσαν να κάνουν τη δουλειά τους. Και σαν να μην ήταν αρκετό αυτό, είχαν το θράσος να του προτείνουν να

* Το TNT (τρινιτροτολούλη) είναι ένα από τα συχνότερα χρησιμοποιούμενα εκρηκτικά. (Σ.τ.Μ.)

χρησιμοποιήσει τους δικούς τους τεχνικούς, αλλά τότε τους απέπειμψε σκαιότατα, διότι αν άρχιζε να δουλεύει έτσι, δε θα προλάβαινε να κάνει ούτε το ένα ούτε το άλλο και δεν είχε διόλου σκοπό να σπαταλάει το χρόνο του κατορρώντας δεξιά αριστερά σαν τα σκυλιά που ορίζουν τα «χωράφια» τους. Αυτό το άφηνε σε άλλους, και αν δεν εμπιστεύονταν τον ίδιο και τους άντρες του, ας αναλάμβαναν όλη τη δουλειά οι ίδιοι.

Αλλά τα πράγματα δεν είχαν πάει καλά και όταν ο αστυνομικός διευθυντής μετά από μια βδομάδα –σχεδόν την ίδια μέρα που κατήγγησαν τον εξωτερικό αποκλεισμό της περιοχής– του ανακοίνωσε ότι οι περαιτέρω έρευνες θα γίνονταν από την Αστυνομία Ασφαλείας, κι ο αρχηγός ένιωσε σχεδόν ανακούφιση.

Πάντως ο ίδιος και οι συνάδελφοί του κατάφεραν να κατανοήσουν αρκετά τον τρόπο με τον οποίο πρέπει να είχε γίνει η έκρηξη. Δεν υπήρχε τίποτα που να καταδεικνύει ότι οι τρομοκράτες είχαν ανατινάξει συνειδητά το κτίριο στον αέρα. Αντιθέτως, τα περισσότερα στοιχεία έδειχναν προς την κατεύθυνση ενός συνδυασμού ατυχήματος, γκάφας και άγνοιας, και αυτός που μάλλον ήταν υπαίτιος ήταν ο ίδιος ο «ειδικός ανατινάξεων» των τρομοκρατών, ο οποίος, όπως όλα τα παιδάκια, έβαλε τα δάχτυλά του σε λάθος μέρος. Σίγουρα δε θα τα είχε καταφέρει να περάσει μια συνήθη σουηδική εξέταση στις ανατινάξεις. Αυτό απεδείχθη με την απαιτούμενη σαφήνεια από τις καλωδιώσεις και τις συνδέσεις που βγήκαν σώες από την έκρηξη, έστω κι αν οι απογευματινές εφημερίδες εγκωμίασαν τις γνώσεις του Γερμανού στον τομέα αυτόν.

Αλλά δεν έγινε τίποτα περισσότερο από αυτά, και όσον αφορούσε τον ίδιο τον αρχηγό, του ήταν αδιάφορο. Το ποια ήταν πραγματικά τα πορίσματα της Ασφάλειας και τι είχε καταφέρει με την έρευνα που ανέλαβε από την αστυνομία παρέμεινε, καθώς ειπώθηκε, ασαφές. Εν πάση περιπτώσει, δεν έκαναν κάτι που να οδήγησε σε νομικά μέτρα ή σε μηνύσεις, αλλά όπως πάντα λειτούργησαν «εν κρυπτώ και παραβύστω», και αν τον ρωτούσε κανείς περί αυτού μπορούσε σίγουρα να πει ότι,

όπως και τόσες φορές παλιότερα, δεν είχαν καταφέρει και πολλά. Αν και δε χρειαζόταν να είναι κανείς αστυνομικός για να υπολογίσει ότι πρέπει να υπήρχαν περισσότεροι εμπλεκόμενοι από τους έξι τρομοκράτες που είχαν καταλάβει το κτίριο της πρεσβείας.

Ποιος ή ποιοι άραγε θα μπορούσαν ειδάλλως να είχαν αφήσει το μήνυμα, το οποίο στη μία το μεσημέρι, την Πέμπτη 24 Απριλίου, είχε καταλήξει στα κουτιά αλληλογραφίας τριών διαφορετικών πρακτορείων ειδήσεων που φιλοξενούνταν στα γραφεία του ΤΤ στον πρώτο ουρανοξύστη της Χέτοργετ, τρία χιλιόμετρα και πάνω από πέντε λεπτά με αμάξι από τη δυτικογερμανική πρεσβεία πέρα στο Γιουργκόρντεν; Οι έξι μέσα στο κτίριο –οι «kommando holger meins» όπως αυτοαποκαλούνταν, με όλα τα γράμματα πεζά στο όνομα– δε θα μπορούσαν να το είχαν κάνει.*

Ο αρχηγός του Βίας είχε κάνει πολλές σκέψεις για το τι θα μπορούσε να είχε συμβεί πριν μπουν εκείνοι οι έξι στην πρεσβεία. Κάπου θα πρέπει να έμεναν, θα είχαν κάνει αναγνώριση της περιοχής, θα πρέπει να είχαν παρακολουθήσει τους υπαλλήλους της πρεσβείας και τις συνήθειές τους, να είχαν ερευνήσει κατάλληλους τρόπους να μεταβούν στην πρεσβεία και να φύγουν από εκεί αν κάτι πήγαινε στραβά. Θα πρέπει να είχαν στέγη, ένα κρεβάτι να κοιμηθούν, τραπέζι, καρέκλες και μαχαροπίρουνα, οχήματα για μεταφορά, φαγητό και ποτό και όλα τα άλλα πρακτικά είδη, όπως όπλα, εκρηκτικά και πλαστά έγγραφα. Για όλες αυτές τις προετοιμασίες θα είχαν χρειαστεί σίγουρα κάνα μήνα.

Με άλλα λόγια, κάποιος θα πρέπει να τους είχε βοηθήσει. Πιθανότατα όχι μόνο ένα αλλά περισσότερα άτομα. Πιθανότα-

* Η ομάδα είχε πάρει αυτό το όνομα στη μνήμη του Χόλγκερ Μάινς, σημαντικού στελέχους της RAF (της Φράξιας Κόκκινος Στρατός ή Μπάαντερ-Μάινχοφ) που πέθανε μετά από απεργία πείνας στις φυλακές του Στάμχαϊμ στις 9 Νοεμβρίου 1974. (Σ.τ.Μ.)

τα άτομα που είχαν σχέση με τη Σουηδία και τη Στοκχόλμη. Άτομα που μιλούσαν σουηδικά, που γνώριζαν την περιοχή, το περιβάλλον στο οποίο κινούνταν, τα ντόπια ήθη, την καθημερινότητα και πράγματα αυτονόητα, όπως αγορά εισιτηρίων στο μετρό ή αγορά μεγάλων ποσοτήτων τροφίμων δίχως να κινήσουν την περιέργεια. Άτομα συνηθισμένα, ανώνυμα, με λευκό ποινικό μητρώο, στην ηλικία των τρομοκρατών περίπου, που έμοιαζαν, πίστευαν και σκέφτονταν όπως και οι τρομοκράτες.

Ο αρχηγός του Βίας δεν ήταν ο τύπος που σκάλιζε τα πράγματα χωρίς λόγο. Στο επάγγελμά του είχε μάθει ότι η απλούστερη εξήγηση ήταν η σωστή. Μια ομάδα νεαροί φοιτητές, σκέφτηκε. Ριζοσπάστες, με κίνητρα, με αυτοπειθαρχία και με καλό μυαλό. Ίσως και να ζούσαν μαζί σε κάποια από εκείνες τις περιέργες κολεκτίβες για τις οποίες διάβαζε στην εφημερίδα. Και μάλλον δε χρειαζόταν και πολύ μυαλό για να καταλάβει κανείς ότι ήταν Σουηδοί, σκέφτηκε ο αρχηγός του τμήματος Αντιμετώπισης Εγκλημάτων Βίας στην αστυνομία της Στοκχόλμης.

Όταν παρέδωσε την υπόθεση στο συνάδελφο της Ασφάλειας που θα αναλάμβανε την ευθύνη της έρευνας, του είχε μιλήσει και για τις σκέψεις του. Μερικές κουβέντες μόνο, στα όρθια, τις οποίες μάλλον δεν έπρεπε να τις πει καθόλου. Ο συνάδελφος δεν ήταν πραγματικός αστυνομικός αλλά ένας αστυνομικός διευθυντής με νομικές σπουδές πίσω του, από εκείνο το είδος των συνηθισμένων εγωκεντρικών τύπων, και φυσικά η αντίδρασή του ήταν η αναμενόμενη.

Είχε γνώσει μ' εκείνο ακριβώς το ύφος που έχουν κάτι τέτοιοι που καταλαβαίνουν καλύτερα απ' όλους τους άλλους, αναστέναξε κουρασμένα και χάιδεψε με το δείκτη του που μόλις είχε βγει από τη μανικιουρίστα τη μακριά του μύτη. «Μας πέρασε σίγουρα κι εμάς αυτή η σκέψη από το μυαλό», είπε ο αστυνομικός διευθυντής με μπλαζέ ύφος κι αυτό ήταν όλο. Ο αρχηγός του τμήματος Βίας άρχισε σύντομα να σκέφτεται όλο και λιγότερο την υπόθεση, και μόλις μετά από κάνα δυο χρόνια παρέλειπε να την περιλαμβάνει και στο ρεπερτόριο των ηρωικών αστυνομι-

κόν ιστοριών που συνήθιζε να αφηγείται όταν συναντούσε πραγματικούς συναδέλφους. Διότι στο ρεπερτόριο είχε πια φρεσκοτερες και καλύτερες ιστορίες.

Η Αστυνομία Ασφαλείας, εδώ που τα λέμε, είχε αρκετά στοιχεία για να δουλέψει με την υπόθεση. Οι προειδοποιήσεις ότι Γερμανοί τρομοκράτες σχεδίαζαν να κάνουν κάτι σε σουηδικό έδαφος είχαν πυκνώσει ένα χρόνο πριν από την κατάληψη της πρεσβείας. Είχαν και μικρά και μεγάλα στοιχεία, ακριβώς όπως γίνεται συνήθως: ανώνυμες πληροφορίες, εμπιστευτικές πληροφορίες από διάφορους πληροφοριοδότες και ακόμη μια έκθεση που είχε συντάξει ένας από τους δικούς της μυστικούς πράκτορες. Αλλά όλα αυτά είχαν κάτι κοινό. Δεν υπήρχε τίποτα συγκεκριμένο και απτό και την άνοιξη φάνηκε πως όλα αυτά είχαν πλέον καταλαγιάσει. Ο χώρος των πληροφοριοδοτών τους είχε βουβαθεί. Ούτε οι καλύτεροι από αυτούς δεν είχαν να πουν το παραμικρό.

Μερικές πληροφορίες και παρατηρήσεις είχαν επίσης φτάσει στην Ασφάλεια από συναδέλφους της ανοιχτής δραστηριότητας. Επρόκειτο κυρίως για «ύποπτα οχήματα» και «ύποπτα άτομα» που είχαν παρατηρηθεί κοντά και γύρω από την πρεσβεία της Δυτικής Γερμανίας κατά την περίοδο της τρομοκρατικής ενέργειας, αλλά παρόλο που σπατάλησαν πολύ καιρό να το ψάξουν δεν έδωσε τίποτα. Ήταν όπως ακριβώς γινόταν με τις πληροφορίες αυτού του είδους: ποτέ δεν έδιναν τίποτα. Και αυτά σε αντίθεση με τη δική τους δραστηριότητα, την οποία έλεγχαν οι ίδιοι με τη μορφή παρακολούθησης, διείσδυσης και συγκεκριμένης συγκέντρωσης στοιχείων μέσω τηλεφωνικών υποκλοπών, υποκλοπών σημάτων και άλλων ηλεκτρονικών παρακολουθήσεων.

Οι επαναλαμβανόμενοι ισχυρισμοί των μίντια ότι η Αστυνομία Ασφαλείας είχε αγνοήσει συγκεκριμένη εικόνα απειλής είχαν συζητηθεί σε πολλές συναντήσεις της ηγεσίας της Ασφάλειας, όπως και στην υπεύθυνη κοινοβουλευτική ηγεσία της εν λόγω υπηρεσίας. Όπως και τόσες φορές άλλοτε κατάφεραν να

αποδείξουν ότι επρόκειτο για καθαρές ανοησίες και για ανεδαφικές εικασίες. Το σίγουρο ήταν ότι ο απώτερος στόχος όλων αυτών ήταν να βλάψουν την υπηρεσία. Είχαν λάβει μέτρα τα οποία έπρεπε να ληφθούν, και μέσα σε μερικές εβδομάδες, όταν οι φήμες είχαν φουντώσει για τα καλά, έβαλαν την πρεσβεία της Δυτικής Γερμανίας στον κατάλογο φρουρούμενων κτιρίων με αυστηρή προτεραιότητα.

Τα αποτελέσματα αυτών των μέτρων ήταν σαφέστατα. Δεν είχαν προκύψει ενδείξεις ότι κάτι ύποπτο συνέβαινε και ανακάλεσαν την έξτρα φρούρηση, κάτι που τους ήρθε κοντί, μια που το τμήμα για τους Ρώσους εκείνη την περίοδο παρουσίασε απρόσμενη και μεγάλη ανάγκη για περισσότερο προσωπικό. Οι βουλευτές που συμμετείχαν στη διοίκηση ήταν κι αυτοί απολύτως ικανοποιημένοι με την έκθεση που είχαν λάβει. Η κατάληψη της δυτικογερμανικής πρεσβείας ήταν ένα μεμονωμένο γεγονός, σχεδιασμένη και εκτελεσμένη από μια φράξια της γερμανικής τρομοκρατίας που θα μπορούσε να περιγραφεί σαν μια ομάδα βίαιων τυχοδιωκτών από το Πανεπιστήμιο της Χαϊδελβέργης· σύμφωνα με πληροφορίες από τους συναδέλφους της γερμανικής Αστυνομίας Ασφαλείας, πολλοί από τους πιο γνωστούς συντρόφους τους –από τον δυστυχώς ιδιαίτερα ευρύ κύκλο των ριζοσπαστικών στοιχείων– είχαν διαφωνήσει έντονα με αυτό που είχε συμβεί. Η κατάληψη της πρεσβείας δεν είχε ωφελήσει τον κοινό αγώνα.

Για να μπορέσει ο αγώνας να έχει επιτυχή κατάληξη, απαιτείτο καλύτερος σχεδιασμός και πιο οργανωμένες μορφές πάλης. Η σουηδική Αστυνομία Ασφαλείας, όλως παραδόξως, είχε καταλήξει στο ίδιο συμπέρασμα στην έκθεση που παρέδωσε στη διοίκησή της σε λιγότερο από ένα χρόνο μετά την κατάληψη. «Μεταξύ άλλων και για το λόγο αυτόν, ο κίνδυνος για μια νέα και παρόμοια ενέργεια στη σουηδική επικράτεια, που θα στρέφεται κατά γερμανικών ή σουηδικών συμφερόντων και θα διεξαχθεί από Γερμανούς τρομοκράτες, πρέπει να εκτιμηθεί ως ελάχιστος». Υπήρχαν «άλλοι κίνδυνοι πολύ σοβαρότεροι» και

ανεξαρτήτως του αν όλα αυτά ήταν αληθή ή ψευδή, ο ισχυρισμός περί του αντιθέτου θα ήταν γραφειοκρατική αυτοκτονία. Και έτσι έκλεισε η έρευνα της Αστυνομίας Ασφαλείας για την κατάληψη της πρεσβείας.

Η ΙΣΤΟΡΙΑ ΕΝΟΣ ΕΓΚΛΗΜΑΤΟΣ – ΒΙΒΛΙΟ 2

Ο τόπος είναι πάντα η Στοκχόλμη. Ο χρόνος είναι παντού.

1975. Πρεσβεία της Δυτικής Γερμανίας. Έξι νέοι άνθρωποι εισβάλλουν στο κτίριο, κρατούν ομήρους, ζητούν την απελευθέρωση φυλακισμένων μελών της φράξιας Μπάαντερ-Μάινχοφ. Δώδεκα ώρες μετά, δυο όμηροι εκτελούνται, το κτίριο ανατινάσσεται, όμηροι και τρομοκράτες τραυματίζονται.

1989. Ένας διοικητικός υπάλληλος δέχεται επίθεση με μαχαίρι, τραυματίζεται θανάσιμα και την υπόθεση αναλαμβάνουν δυο αστυνομικοί με τελείως διαφορετικές προσωπικότητες: ο Μπου Γιάρνεμπρινγκ, παραδοσιακός και σκληροτράχηλος, και η Άννα Χολτ, πανέξυπνη και δυναμική. Τους ενώνει η ακεραιότητα, καθώς προσπαθούν να υπερβούν τα εμπόδια του διεφθαρμένου περιβάλλοντός τους αλλά αποτυγχάνουν. Η υπόθεση μπαίνει στο αρχείο.

1999. Ο Λαρς Μάρτιν Γιούχανσον αναλαμβάνει τη διεύθυνση στην Ασφάλεια. Δυο φάκελοι βρίσκονται σε εκκρεμότητα, τα στοιχεία αφορούν δυο Σουηδούς, συνεργάτες των τρομοκρατών στην επίθεση του 1975. Δεν προσήχθησαν ποτέ στη δικαιοσύνη, τώρα εντοπίζονται, μόνο που ο ένας από αυτούς είναι η επίδοξη υπουργός Άμυνας. Ο έντιμος Γιούχανσον βρίσκεται πάλι μπλεγμένος σε μια υπόθεση που φανερώνει πως το αμαρτωλό παρελθόν της Σουηδίας στοιχειώνει πάντα την κοινωνική και πολιτική ζωή του τόπου.

Με το δεύτερο μυθιστόρημα της επικής τριλογίας του, ο Λέιφ Πέρσον αποκαλύπτει ακόμη πιο κυνικά τη διαφθορά της εξουσίας και την απανθρωπιά που κρύβει κάθε παραδεισένια κοινωνία.

CRIME

www.psychogios.gr/crime

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ Α.Ε.

ΤΑΤΟΪΟΥ 121, 144 52 ΜΕΤΑΜΟΡΦΩΣΗ ΑΤΤΙΚΗΣ

ΤΗΛ.: 210 28 04 800 • FAX: 210 28 19 550

www.psychogios.gr • e-mail: info@psychogios.gr

ISBN 978-960-496-737-7

ΚΩΔ. ΜΗΧ.ΣΗΜ.: 11045